

Democratie onder druk 3

Petra Bolhuis & Theo Meereboer
Zie www.maieutiek.nl

www.maieutiek.nl

Zorgen van Tocqueville

- We kunnen nog niet omgaan met de nieuwe democratie
- Er zijn nog geen woorden om alle nieuwe verschijnselen die zich bedoeld en onbedoeld voordoen in een democratie te beschrijven.
- Het kan alle kanten uit behalve terug naar de aristocratie
- hoe ziet een goede democratie er uit? Wat moeten we voorkomen in de ontwikkeling van de democratie?

www.maieutiek.nl

Op basis van een veldstudie in Amerika

- Twee lijnen die dezelfde problematiek beschrijven;
- Het risico van de tirannie van de meerderheid
- Het risico van mild despotisme

- Wat kan Frankrijk leren van Amerika (zonder dat hij daarmee de democratie in Amerika als niet problematisch neerzet)

www.maieutiek.nl

Democratie als pragmatische keuze

- Virtue in Frankrijk was van de elite en vooral een theorie, geen praktijk.
- In Amerika juist géén norm maar pragmatisch
- Eigen belang leidt in Amerika tot de keuze voor publieke belang.
- Geen utilitarisme
- Geen materialisme
- Geen economisch liberalisme
- Geen socialisme

www.maieutiek.nl

Waarom niet;

- Utilitarisme; te passief denkt men dat nastreven van eigen nut/geluk zal leiden tot ieders nut/geluk
- Geen materialisme; dat versterkt alleen maar het egoïsme dat in te individualisme schuilt
- Geen economisch liberalisme; markt kan nooit het enig sturende principe zijn
- Geen socialisme; dat leidt tot passieve afhankelijk van de overheid. Dan is de overheid 'zij' ipv 'wij'.

www.maieutiek.nl

Wat bevordert de democratie?

- De democratische ervaring
- Afwezigheid van een sterke overheid
- Bottom up vormen van overheden
- Welbegrepen eigenbelang is daarbij een kernbegrip
- Tirannie of mild despotisme volgt als het bijsturen van de negatieve effecten van democratisering niet lukt

www.maieutiek.nl

De democratische ervaring

- Democratische ervaring is een ervaring die mensen opdoen en die zichzelf versterkend werkt;
- Welbegrepen eigenbelang ontstaat op de grens van publiek, privaat, gelijkheid, vrijheid individu en collectief en lange en korte termijn
- Als het gevoel er is anderen nodig te hebben en er is notie van een algemeen belang, dan is er bereidheid om compromissen te sluiten en te participeren in de politiek.

www.maicutick.nl

The tragedy of the commons

www.maicutick.nl

Centralisatie en bureaucratie

- In hoeverre sluiten welbegrepen eigenbelang en centralisatie elkaar uit? (MD 137)
- Gouvernmental centralisation = nationaal over maken van wetten en nemen van besluiten
- Administrative centralisation = lokaal en uitvoering van wetten en besluiten

www.maicutick.nl

Centralisatie in Frankrijk

- Centralisatie in Fr. is belasting gerelateerde operatie. (15de eeuw de *taille tbv 100 jarige oorlog*)
- Koning heeft geld nodig, zit te ver af om innen te controleren; ambtenaren
- Ambtenaren (intendanten) gaan bestuurslaag vormen die heen en weer besluiten en verzoeken doorgeven uitvoeren en vormgeven.

www.maicutick.nl

Centralisatie en staatsraison

- Foucault doet onderzoek naar machtsuitoefening door overheid; staatsraison als zorg voor alle onderdanen. (in Frankrijk maar ook in Duitsland)
- Lokaal en centraal bestuur kijken naar elkaar voor het oplossen van problemen die het concrete bestaan van burgers/volk betreffen. Eerst met het oog op het landsbelang, later als morele verantwoordelijkheid

www.maicutick.nl

Centralisatie in Amerika

- Hogere vormen van centralisatie alleen als lagere overheid het niet kan oplossen.
- Volk bestaat uit mensen die geleden hebben onder vervolging door een overheid met één opvatting over het goede leven (puriteinen)
 - Overheid mag zich bijvoorbeeld niet bemoeien met religie en vice versa
 - De angst voor het goede leven dat wordt opgedrongen door de overheid zie je terug in debatten over Obama's health care
 - https://www.youtube.com/watch?v=bfY9_LjkQE

www.maicutick.nl